C/2024/5753

17.10.2024

P9_TA(2024)0019

Elavhõbe: hambaamalgaam ja muud elavhõbedat sisaldavad tooted, mille suhtes kohaldatakse tootmis-, impordi- ja ekspordipiiranguid

Euroopa Parlamendi 17. jaanuaril 2024. aastal vastu võetud muudatusettepanekud ettepanekule võtta vastu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määrus, millega muudetakse elavhõbedat käsitlevat Euroopa Parlamendi ja nõukogu 17. mai 2017. aasta määrust (EL) 2017/852 seoses hambaamalgaami ja muude elavhõbedat sisaldavate toodetega, mille suhtes kohaldatakse tootmis-, impordi- ja ekspordipiiranguid (COM(2023)0395 – C9-0309/2023 – 2023/0272(COD)) [1]

(Seadusandlik tavamenetlus: esimene lugemine)

(C/2024/5753)

Muudatusettepanek 1

Ettepanek võtta vastu määrus

Põhjendus 1 a (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	1a) Elavhõbe on ülemaailmselt ohtlik kemikaal, kuna ta võib atmosfääri kaudu kaugele levida, säilib inimtegevuse tagajärjel keskkonda sattudes seal kaua ning võib ökosüsteemides bioakumuleeruda. Elavhõbe kahjustab märkimisväärselt ka inimeste tervist ning kandub platsenta või rinnapiima kaudu emalt lapsele. Elavhõbedareostus võib tuleneda inimtegevusest, tekkides näiteks elavhõbedajäätmete ebapiisava käitlemise, kremeerimise või hambaravis kohustuslike separaatorite valesti kasutamise tagajärjel.

Muudatusettepanek 2

Ettepanek võtta vastu määrus

Põhjendus 4

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
(4) Elavhõbedavabade alternatiivide kättesaadavusest tulenevalt on asjakohane keelustada hambaamalgaami kasutamine kõikide elanikkonnaliikmete hambaravis, ent säilitada siiski võimalus kasutada hambaamalgaami meditsiinilise erivajadusega patsientide puhul. Selle ärahoidmiseks, et liidu turul keelatud hambaamalgaami toodetakse liidust eksportimiseks, on vaja keelustada hambaamalgaami tootmine ja eksport. Seepärast tuleks määruse (EL) 2017/852 artiklit 10 vastavalt muuta.	(4) Elavhõbedavabade alternatiivide kättesaadavusest***, alternatiivsete materjalide taskukohasusest ja mitmes liikmesriigis toimuvast elavhõbedavabadele täidistele üleminekust*** tulenevalt on asjakohane keelustada hambaamalgaami kasutamine kõikide elanikkonnaliikmete hambaravis, ent säilitada siiski võimalus kasutada hambaamalgaami meditsiinilise erivajadusega patsientide puhul***. Üleminek elavhõbedavabadele alternatiivsetele täidistele on paljudes liikmesriikides juba praegu edukalt***

[1] Asi saadeti vastavalt kodukorra artikli 59 lõike 4 neljandale lõigule vastutavale komisjonile tagasi institutsioonidevahelisteks läbirääkimisteks (A9-0002/2024).

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	kulgenud, osutades seega kõnealuse keelu teostatavusele ja vajalikkusele edasise elavhõbedareostuse kulutõhusal ärahoidmisel. Selle ärahoidmiseks, et liidu turul keelatud hambaamalgaami toodetakse liidust eksportimiseks, on vaja keelustada hambaamalgaami tootmine ja eksport. Seepärast tuleks määruse (EL) 2017/852 artiklit 10 vastavalt muuta.

Muudatusettepanek 3

Ettepanek võtta vastu määrus

Põhjendus 4 a (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	(4a) Krematooriumid on oluline elavhõbeda atmosfääri sattumise allikas ning isegi hambaamalgaami järkjärgulise kasutuselt kõrvaldamise korral annavad krematooriumid endiselt oma osa õhu, vee ja pinnase elavhõbedaga saastumisse. Vaja on koguda teavet liikmesriikides rakendatud meetmete kohta ja töötada välja krematooriumidele mõeldud suunised, et õnnestuks asjakohasel tasemel saastet vältida ning leevendada mõju keskkonnale ja inimeste tervisele.

Muudatusettepanek 16

Ettepanek võtta vastu määrus

Põhjendus 4 b (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	(4b) Selleks et piirata elavhõbedavabadele täidistele ülemineku sotsiaal-majanduslikku mõju patsientide hambaravikuludele ja hambaarstidele, peaksid liikmesriigid püüdma tagada, et elavhõbedavabade alternatiivide eest on võimalik saada asjakohast hüvitist. Hambaamalgaami järkjärgulise kasutuselt kõrvaldamisega peaks asjakohasel juhul kaasnema hambaarstide kutsealane koolitus, et kohaneda uute meetoditega.

Muudatusettepanek 4

Ettepanek võtta vastu määrus

Põhjendus 5

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
(5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/65/EL ([44]) artikli 4 lõikega 1 on keelatud lasta liidu turule ja importida liitu teatavaid elavhõbedat sisaldavaid elektri- ja elektroonikaseadmeid. Kõnealuse direktiivi III lisas on muu hulgas loetletud teatavad elavhõbedat sisaldavad lambid, mille puhul kohaldatakse erandit sellest keelust kuni nimetatud lisas märgitud kuupäevadeni. Kõnealuse erandi kehtivusaeg lõppes kõverate halofosfaatlampide puhul juba 13. aprillil 2016 ***ning lõppes või lõpeb teatavate*** üldotstarbeliste ***kompaktluminofoorlampide,*** sirgete luminofoorlampide ***ja kõrgrõhunaatriumlampide ning*** kõverate kolme luminofooriga lampide puhul 24. veebruaril 2023 ***või*** 24. veebruaril ***2027***. Peale selle on teatavad üldotstarbelised sirged luminofoorlambid lisatud tulevikus keelustatavate lampide loetellu, mis on esitatud 21.–25. märtsil 2022 toimunud Minamata elavhõbedakonventsiooni osaliste konverentsi neljandal istungil vastu võetud otsuses MC-4/3 ([45]). Liit toetas kõnealust otsust nõukogu otsusega (EL) 2022/549 ([46]). Kuna mõni kõnealustest lampidest ei ole praegu kantud määruse (EL) 2017/852 II lisa A osasse, tuleks sellised lambid sidususe huvides sinna lisada, et keelustada nende tootmine ja eksport alates kuupäevadest, mis vastavad direktiivi 2011/65/EL III lisas ***esitatud*** kuupäevadele ja otsuses MC-4/3 märgitud varaseimatele kuupäevadele.	(5) Euroopa Parlamendi ja nõukogu direktiivi 2011/65/EL ([44]) artikli 4 lõikega 1 on keelatud lasta liidu turule ja importida liitu teatavaid elavhõbedat sisaldavaid elektri- ja elektroonikaseadmeid. Kõnealuse direktiivi III lisas on muu hulgas loetletud teatavad elavhõbedat sisaldavad lambid, mille puhul kohaldatakse erandit sellest keelust kuni nimetatud lisas märgitud kuupäevadeni. Kõnealuse erandi kehtivusaeg lõppes kõverate halofosfaatlampide puhul juba 13. aprillil 2016***, teatavate kompaktluminofoorlampide puhul 24. veebruaril 2023 ning*** üldotstarbeliste sirgete luminofoorlampide ***puhul 24. augustil 2023. Kõverate kolme luminofooriga lampide puhul lõpeb erandi kehtivusaeg 24. veebruaril 2025. Enamiku parandatud värviesitusindeksiga üldotstarbeliste kõrgrõhunaatriumlampide erandi kehtivusaeg lõppes*** 24. veebruaril 2023***, samas kui ülejäänute ja muude üldotstarbeliste kõrgrõhunaatriumlampide puhul lõpeb erandi kehtivusaeg*** 24. veebruaril ***2025***. Peale selle on teatavad üldotstarbelised sirged luminofoorlambid lisatud tulevikus keelustatavate lampide loetellu, mis on esitatud 21.–25. märtsil 2022 toimunud Minamata elavhõbedakonventsiooni osaliste konverentsi neljandal istungil vastu võetud otsuses MC-4/3 ([45]). Liit toetas kõnealust otsust nõukogu otsusega (EL) 2022/549 ([46]). Kuna ***ülejäänud elavhõbedat sisaldavate lampide eksport liidust on asjakohane võimalikult kiiresti keelustada ning*** mõni kõnealustest lampidest ei ole praegu kantud määruse (EL) 2017/852 II lisa A osasse, tuleks sellised lambid sidususe huvides sinna lisada, et keelustada nende tootmine ja eksport alates kuupäevadest, mis vastavad direktiivi 2011/65/EL III lisas ***täpsustatud*** kuupäevadele ja otsuses MC-4/3 märgitud varaseimatele kuupäevadele. ***Elavhõbedat sisaldavate lampide ekspordi võimalikult kiire järkjärguline lõpetamine võib kaasa tuua märkimisväärseid hüvesid, arvestades et elavhõbedavabad alternatiivid on energiatõhusamad ja hoiaksid seega ära tonnide kaupa CO_2 heidet.***
([44]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2011. aasta direktiiv 2011/65/EL teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramise kohta elektri- ja elektroonikaseadmetes (ELT L 174, 1.7.2011).	([44]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 8. juuni 2011. aasta direktiiv 2011/65/EL teatavate ohtlike ainete kasutamise piiramise kohta elektri- ja elektroonikaseadmetes (ELT L 174, 1.7.2011).
([45]) Nõukogu 17. märtsi 2022. aasta otsus (EL) 2022/549 seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel Minamata elavhõbedakonventsiooni osaliste konverentsi neljanda istungi teises pooles seoses vastuvõetava otsusega, millega muudetakse kõnealuse konventsiooni A ja B lisa (ELT L 107, 6.4.2022, lk 78).	([45]) Nõukogu 17. märtsi 2022. aasta otsus (EL) 2022/549 seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel Minamata elavhõbedakonventsiooni osaliste konverentsi neljanda istungi teises pooles seoses vastuvõetava otsusega, millega muudetakse kõnealuse konventsiooni A ja B lisa (ELT L 107, 6.4.2022, lk 78).

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
([46]) Nõukogu 17. märtsi 2022. aasta otsus (EL) 2022/549 seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel Minamata elavhõbedakonventsiooni osaliste konverentsi neljanda istungi teises pooles.	([46]) Nõukogu 17. märtsi 2022. aasta otsus (EL) 2022/549 seisukoha kohta, mis võetakse Euroopa Liidu nimel Minamata elavhõbedakonventsiooni osaliste konverentsi neljanda istungi teises pooles.

Muudatusettepanek 5

Ettepanek võtta vastu määrus

Põhjendus 5 a (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	(5a) Võttes arvesse elavhõbeda ja elavhõbedaühendite kahjulikku mõju inimeste tervisele ja keskkonnale, tuleks elavhõbedaga kokkupuudet ja elavhõbedaheidet vähendada nii palju kui vähegi võimalik. Hiljutised aruanded näitavad, et Euroopa ettevõtjad toodavad ja ekspordivad elavhõbedaühendeid, mida kasutatakse lubamatul otstarbel, eelkõige kosmeetikatoodetes. Seepärast peaks komisjon andma aru Minamata konventsiooni rakendamise ja täitmise tagamise kohta, eelkõige seoses elavhõbeda ja selle ühendite kasutamisega kosmeetikatoodetes ning elavhõbeda ja selle ühendite lubamatuks kasutusotstarbeks tootmise, importimise ja eksportimisega. Komisjon peaks põhjalikumalt hindama elavhõbeda ülejäänud kasutusalasid, näiteks porosimeetrias, tuletornides ja vaktsiinides, samuti vajadust muuta suurte jäätmeallikate loetelu ning asjakohasel juhul soovitada meetmeid sellise kasutuse järkjärguliseks lõpetamiseks ning selleks kasutusotstarbeks tootmise, importimise ja eksportimise reguleerimiseks.

Muudatusettepanek 6

Ettepanek võtta vastu määrus

Põhjendus 5 b (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	(5b) Arvestades, et elavhõbedat sisaldavate elektroonikaromude ja mitteelektrooniliste jäätmete jaoks puuduvad asjakohased kogumissüsteemid, eraldub prügilatest ja jäätmepõletustehastest jätkuvalt teisene elavhõbedaheide, mistõttu on vaja koguda selliseid tooteid eraldi ja keskkonnahoidlikul viisil.

Muudatusettepanek 7

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 1 – lõik 1 – punkt 1 – alapunkt a

Määrus (EL) 2017/852

Artikkel 10 – lõige 2 a

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
2a. Alates 1. jaanuarist 2025 ei tohi hambaamalgaami enam kasutada ühegi elanikkonnaliikme hambaravis, välja arvatud juhul, kui hambaarst peab seda patsiendi meditsiinilise erivajaduse tõttu hädavajalikuks.“;	2a. Alates 1. jaanuarist 2025 ei tohi hambaamalgaami enam kasutada ühegi elanikkonnaliikme hambaravis, välja arvatud juhul, kui hambaarst peab seda patsiendi ***piisavalt põhjendatud*** meditsiinilise erivajaduse tõttu hädavajalikuks.“;

Muudatusettepanek 8

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 1 – lõik 1 – punkt 1 a (uus)

Määrus (EL) 2017/852

Artikkel 11 – lõik 1 a (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	1a) Artiklisse 11 lisatakse järgmine lõige: ***„Elavhõbedat sisaldavad tooteid, mis on veel ringluses ja mida ei saa enam kasutada, käsitatakse jäätmetena ning need kogutakse eraldi ja keskkonnahoidlikul viisil.“***

Muudatusettepanek 9

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 1 – lõik 1 – punkt 1 b (uus)

Määrus (EL) 2017/852

Artikkel 18 – lõige 3 a (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	1b) Artiklisse 18 lisatakse järgmine lõige: ***„3a. Liikmesriigid esitavad komisjonile 30. juuniks 2024 ja seejärel iga kahe aasta tagant aruande krematooriumidest eralduva elavhõbedaheite vähendamiseks kavandatud ja rakendatud meetmete kohta.***

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Komisjon teeb liikmesriikide poolt esimese lõigu kohaselt teatatud meetmete andmed üldsusele kättesaadavaks.“

Muudatusettepanek 10

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 1 – lõik 1 – punkt 1 c (uus)

Määrus (EL) 2017/852

Artikkel 19 – lõige 1 a (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	1c) Artiklisse 19 lisatakse järgmine lõige: ***„1a. Komisjon esitab 31. detsembriks 2025 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande krematooriumidest eralduva elavhõbedaheite vähendamise kohta, võttes aluseks artikli 18 lõikes 3a osutatud aruandluse, ning koostab asjakohasel juhul suunised krematooriumidest eralduva elavhõbedaheite kontrollimise ja vähendamise tehnoloogiate kohta, võttes arvesse olemasolevaid suuniseid.“***

Muudatusettepanek 11

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 1 – lõik 1 – punkt 1 d (uus)

Määrus (EL) 2017/852

Artikkel 19 – lõige 2 a (uus)

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	1d) Artiklisse 19 lisatakse järgmine lõige: ***„2a) Komisjon esitab 30. juuniks 2026 Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles hinnatakse artiklis 10 osutatud hambaamalgaami kasutamise erandite 2030. aastaks tühistamise teostatavust. Aruandes kirjeldatakse ka tühistamise mõju patsientide tervisele üldisemalt ja amalgaamitäidistest sõltuvate patsientide tervisele.***

Komisjoni ettepanek	*Muudatusettepanek*
	Komisjon teeb asjakohasel juhul koos esimeses lõigus nimetatud aruandega ettepaneku võtta meetmeid.
	Hiljemalt 31. detsembriks 2026 esitab komisjon Euroopa Parlamendile ja nõukogule aruande, milles käsitletakse järgmist:
	a) konventsiooni rakendamine ja täitmise tagamine, sealhulgas mis puudutab konventsiooniosaliste kohustust lõpetada 2025. aastaks järk-järgult elavhõbeda kasutamine kosmeetikatoodetes ning elavhõbedaühendite ebaseaduslikuks tegevuseks tootmise, importimise ja eksportimise kontrollimist ja kõrvaldamist liidus ja kogu maailmas;
	b) vajadus loobuda järk-järgult elavhõbeda ülejäänud kasutusviisidest, näiteks tuletornides ja porosimeetrias;
	c) vajadus laiendada artiklis 11 osutatud elavhõbedajäätmete allikate loetelu.
	Koos käesoleva lõike kolmandas lõigus osutatud aruandega teeb komisjon vajaduse korral ettepaneku meetmete kohta, nagu Euroopa Parlamendi ja nõukogu määruse (EL) nr 649/2012 ([1a]) läbivaatamine ja elavhõbeda amidokloriidile (HgNH2) ekspordipiirangute kehtestamine.
	([1a]) Euroopa Parlamendi ja nõukogu 4. juuli 2012. aasta määrus (EL) nr 649/2012 ohtlike kemikaalide ekspordi ja impordi kohta (ELT L 201, 27.7.2012, lk 60).“

Muudatusettepanek 12

Ettepanek võtta vastu määrus

Artikkel 1 – lõige 1 – punkt 1 e (uus)

Määrus (EL) 2017/852

Artikkel 19 – lõige 3

Kehtiv tekst	*Muudatusettepanek*
	1e) Artikli 19 lõige 3 asendatakse järgmisega:
3. Komisjon esitab koos ***lõigetes 1 ja 2*** osutatud aruannetega seadusandliku ettepaneku, kui see on asjakohane.	***„3.*** Komisjon esitab koos ***käesolevas artiklis*** osutatud aruannetega seadusandliku ettepaneku, kui see on asjakohane.***“***

Muudatusettepanek 13

Ettepanek võtta vastu määrus

Lisa – lõik 1 – punkt 2

Määrus (EL) 2017/852

II lisa – A osa – kanne 4a

Komisjoni ettepanek	
„4a. Üldotstarbelised kolme luminofooriga lambid, mis ei ole hõlmatud kande 4 punktiga a.	***31.12.2027***
Muudatusettepanek	
„4a. Üldotstarbelised kolme luminofooriga lambid, mis ei ole hõlmatud kande 4 punktiga a.	***31.12.2025***

Muudatusettepanek 14

Ettepanek võtta vastu määrus

Lisa – lõik 1 – punkt 2

Määrus (EL) 2017/852

II lisa – A osa – kanne 4c

Komisjoni ettepanek	
4c. Kõverad kolme luminofooriga lambid.	***31.12.2027***
Muudatusettepanek	
4c. Kõverad kolme luminofooriga lambid.	***31.12.2025***

Muudatusettepanek 15

Ettepanek võtta vastu määrus

Lisa – lõik 1 – punkt 3

Määrus (EL) 2017/852

II lisa – A osa – kanne 5a

Komisjoni ettepanek	
5a. Üldotstarbelised kõrgrõhul töötavad elavhõbe-naatriumlambid (HPS-lambid)**.**	31.12.2025

		Muudatusettepanek
5a.	Üldotstarbelised kõrgrõhul töötavad elavhõbe-naatriumlambid (HPS-lambid) ***võimsusega:*** a) ***P ≤ 105 W ja üle 16 mg Hg-sisaldusega;*** b) ***105 W < P ≤ 155 W ja üle 20 mg Hg-sisaldusega;*** c) ***P > 155 W ja üle 25 mg Hg-sisaldusega.***	31.12.2025